

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä urheilussa

Yhteistyössä: Suomen Olympiakomitea,

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ja Väestöliitto

Häirintä urheilussa

- + Häirintää ja kiusaamista esiintyy myös urheilussa
- + Riskitekijöitä ovat mm. autoritaarinen valmennustyyli sekä voimakkaat sukupuoleen liittyvät stereotypiat
- + Torjunnassa avainasemassa yhteinen ymmärrys: mikä on sallittua - mikä ei ole?
- + Koskeminen kuuluu eri urheilulajeihin eri tavoin
 - + Eri koskettamisen tapoja: turvallisuuden takaaminen, opastaminen ja auttaminen, kannustaminen
 - + Koskemisen sanoittaminen ja luvan kysyminen
 - + Oikeus kieltäytyä koskemisesta

Onko teidän seurassa yksityiskohtaiset säännöt lasten ja nuorten kanssa toimiville aikuisille?

Eräs maajoukkueeseen kuulunut tyttö kertoi kuinka valmentaja oli kosketellut takapuolta ja kysellyt myös kuukautisista.

Valmentaja tulee liian lähelle treeneissä ja koskettelee muuten kuin että olisi neuvomassa esim. lyönnin liikerataa.

Toivottavasti nuoret tytöt uskaltaisivat puhua avoimemmin ja säästyisivät kaikenlaiselta häirinnältä.

Kuitenkin tähän [seksuaalisävytteiseen kommentointiin tai vitsailuun] pitäisi tietyissä tilanteissa puuttua varsinkin silloin, kun pelaajat ovat nuorempia ja kehittyvässä sekä herkässä iässä.

Kisoissa, treeneissä, pelireissuilla. Ei vain yhtenä vuonna, ollut läsnä enempi tai vähempi koko uran ajan.

Olen kuullut sekä nähnyt valmentajien lähetelleen pelaajille häiritseviä viestejä ja sanoin ahdistelleet sekä vihjailleet. Huorittelu on jopa hyvin yleistä ja semmoisiin tapauksiin olen törmännyt erittäin monta kertaa.

Mitä on seksuaalinen häirintä?

Sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä

- + Seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- + Seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit, homottelu tai huorittelu, vartaltoa, pukeutumista tai intiimiä yksityiselämää koskevat huomautukset ja kysymykset
- + Seksuaalisesti värittyneet viestit, sähköpostit, puhelut, kuvat ja videot, julkaisut sosiaalisessa mediassa

Alle 16-vuotiaaseen kohdistuva seksuaalinen häirintä voi täyttää rikoksen tunnusmerkit

Mitä on sukupuoleen perustuva häirintä?

Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä

- + Halventava puhe toisen sukupuolesta
- + Kiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusaamisen kohteen sukupuoleen

Kykyjäni jääkiekkoilijana tai ylipäänsä urheilijana kyseenalaistetaan melko usein sukupuoleni perusteella. Tätä tulee nimenomaan miehiltä.

Mikä on seksuaalirikos?

Henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta tai lapsen normaalia kehitystä loukkaava teko

- + Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
 - + lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin
 - + lapsen rintojen, sukupuolielinten, takapuolen tai reisien koskettelu
 - + alle 16-vuotiaalle suunnatut seksuaaliset ehdotukset, puheet ja viestit
 - + seksuaalisen materiaalin näyttäminen lapselle
 - + yhdyntä alle 16-vuotiaan kanssa
- + Seksuaalinen ahdistelu
- + Raiskaus

Häirinnällä voi olla vakavia seurauksia

- + Masennus
- + Ahdistus
- + Itsetunto-ongelmat
- + Syyllisyys
- + Stressi
- + Vaikeudet urheilussa (poissaolot, suorituksen heikkeneminen)

Kannusta kertomaan

Seksuaalisesta häirinnästä kertominen on haasteellista etenkin tekijän auktoriteettiaseman (esim. valmennussuhde) sekä koetun häpeän ja seurauksien pelkäämisen vuoksi

Halusin välttää konflikteja ja olla kiltti etten joutuisi huonoon valoon. Myös kanssapelaajat haluavat ettei omaa lajia tai joukkuetta "tahrata" kertomalla epäsuotuisia tarinoita. Laji on rakas ja kaipaamme arvokasta huomiota, siksi epämukavia asioita silotellaan ja piilotellaan (myös itse ja ympärilläni on toimittu näin).

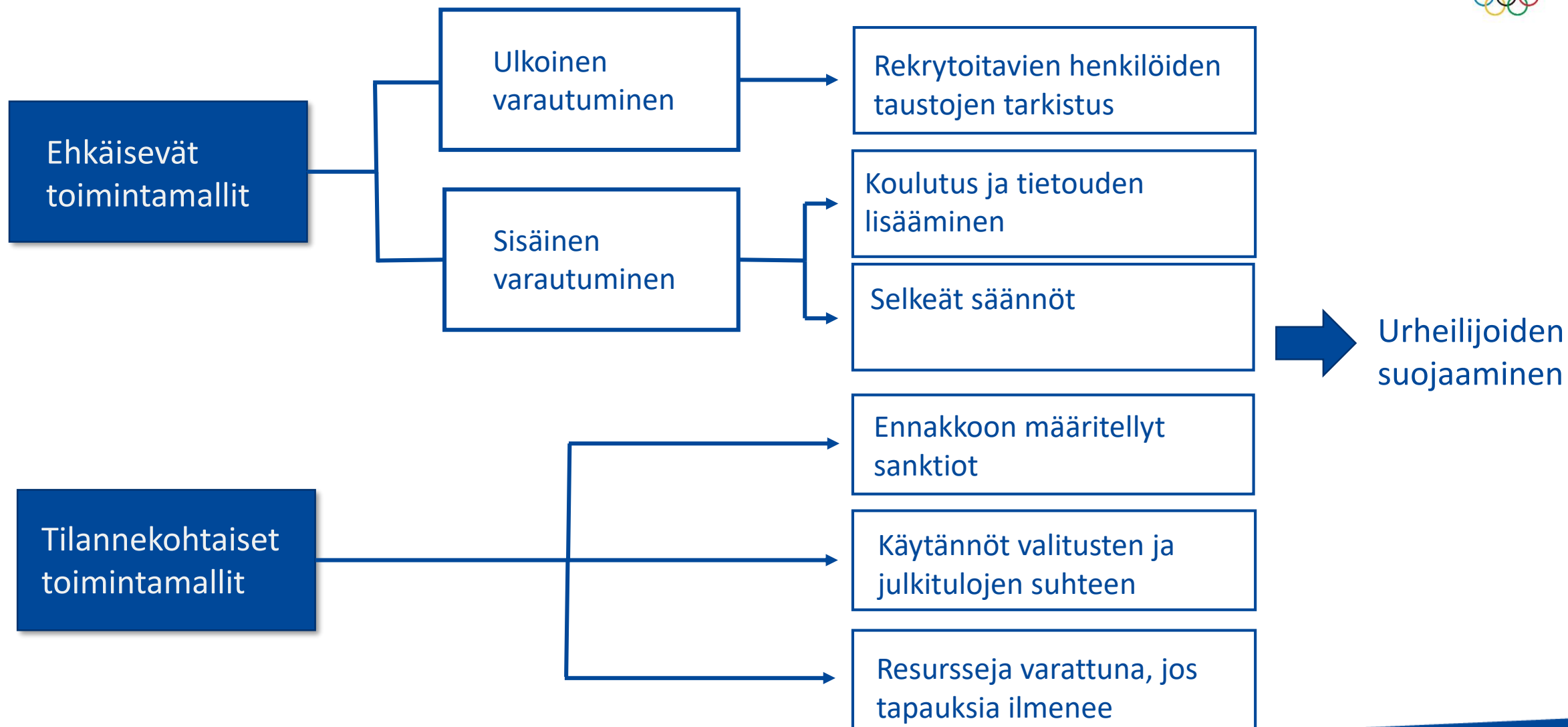

Kaikkien urheiluseuratoimijoiden tulee tietää

- + Mikä on tai ei ole sallittua
- + Mitkä ovat häirintään puuttumisen toimintamallit
 - + Kenelle kertoa tai miten toimia, jos joku kokee epäasiallista käyttäytymistä
- + Miten seura puuttuu epäasiallisen käytöksen tilanteisiin

Kertomiseen voi kannustaa esimerkiksi keräämällä aktiivisesti palautetta urheilijoilta

Häirintään puuttumisen toimintamalli

Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy

1. Tarkastakaa rikostaustat
2. Laatikaa yhteiset pelisäännöt
3. Nimetkää vastuuhenkilöt
4. Tiedottakaa nettisivuilla säännöistä ja vastuuhenkilöistä
5. Luokaa toimintamalli epäasialliseen käytökseen puuttumiseen
6. Kouluttakaa henkilöstöä
7. Levittäkää tietoa häirinnästä ilmiönä
8. Kerätkää palautetta harrastajien, urheilijoiden ja työntekijöiden tyytyväisyydestä

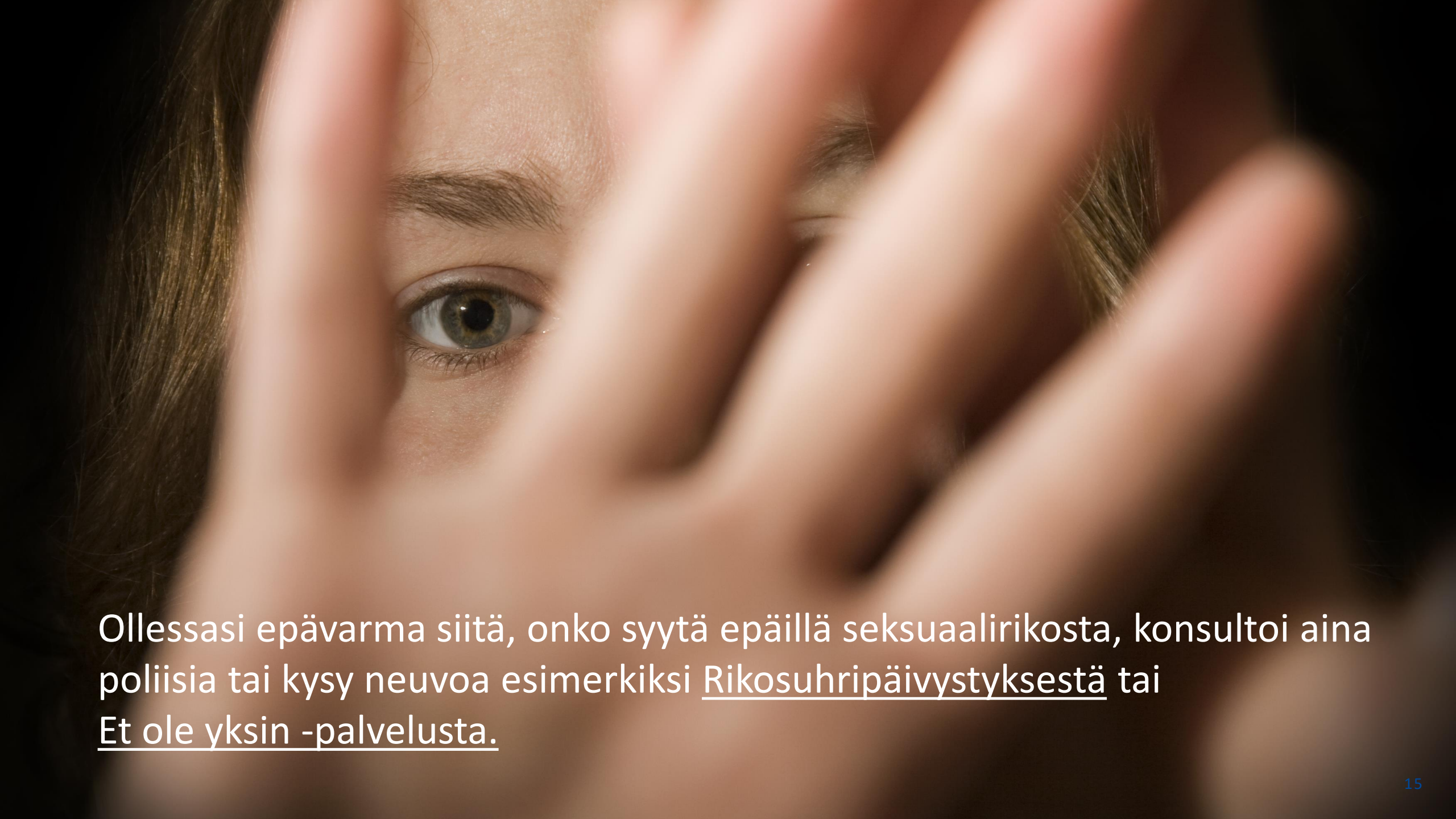
Toimintaohjeet häirintäepäilyssä

1. Vastanota valitus ja ota se vakavasti
2. Päätäkää, kuka tapausta käsittelee
3. Arvioikaa rikos- ja lastensuojeluilmoituksen tarve (Jos olet epävarma, kysy neuvoa poliisilta)
4. Kun ei ole syytä epäillä rikosta: Kuulkaa kaikkia osapuolia
5. Tehkää päätökset
6. Laatikaa kirjallinen yhteenveto
7. Tiedottakaa päätöksestä asiaankuuluvia henkilöitä

Toimintaohjeet epäiltäessä seksuaalirikosta

1. Ilmoittakaa poliisille
2. Tehkää lastensuojeluilmoitus
3. Älkää kertoko keskeneräisestä tutkimuksesta eteenpäin, mutta puuttukaa epäasialliseen käytökseen
4. Järjestäkää keskusteluapua

Ollessasi epävarma siitä, onko syytä epäillä seksuaalirikosta, konsultoi aina poliisia tai kysy neuvoa esimerkiksi Rikosuhripäivystyksestä tai Et ole yksin -palvelusta.

USKALLA PUHUA

www.etoleyksin.fi

Väestöliitto

+ Materiaaleja eri toimijoille:

- Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy urheiluseuroissa
- Materiaalipankki
- Verkkokoulutus

Et ole yksin
Väestöliitto

SOITA / MA-TI 14-17.30
0800 144 644

CHATTA / KE-TO 14-17.30
www.etoleyksin.fi

Suomen Olympiakomitea

- + Lupa välittää, lupa puuttua –opas
- + Materiaalipankki

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry

- + SUEKin selvitykset
- + ILMO – ilmoita eettisestä rikkomuksesta

ILMO O

SAMALLA VIIVALLA

Selvitys liikunnan ja urheilun tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta Suomessa

Miika Kyllönen

SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisyydestä

2019

VAIKENEMINEN OLE VAIHTOEHTO

Katsaus häirintää ja kiusaamista käsittelevää tutkimustietoon liikunnan ja urheilun näkökulmasta

Miika Kyllönen

SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisyydestä

2019

HÄIRINTÄ JALKAPALLO- JA JÄÄKIEKKOMAAJOUKKUEISSA

Selvitys pelaajien kokemasta seksuaalisesta ja sukupuoleen perustuvasta häirinnästä

Johanna Hentunen, Nina Laakso ja Jouko Ikonen
Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry
2018

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry edistää urheilun eettisyyttä yhdessä koko urheiluyhteisön kanssa. SUEK:n tehtäviä ovat antidopingtoiminta, kilpailumanipulaation torjunta sekä katsomoturvallisuuden ja -viihtyvyyden edistäminen.

SUEK toteuttaa tehtävänsä koulutuksen, tutkimuksen, viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön keinoin. Se tekee laaja-alaista yhteistyötä niin kansallisten kuin kansainvälisten urheilutoimijoiden ja viranomaisten kanssa.

suek.fi | #puhtaastiparas | @SUEK_FINCIS

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ TENNISSESSÄ

Selvitys kansainväliseen kilpailutoimintaan vuosina 2008-2018 osallistuneiden suomalaisurheilijoiden kokemasta häirinnästä

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry
Johanna Hentunen, Jouko Ikonen ja Nina Laakso
2019

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n

tarkoituksena on yhteistyössä urheilutoimijoiden kanssa taata kaikille yhdenvertainen oikeus eettisesti kestäväin urheiluun. SUEK:n tehtäviä ovat urheilun eettiset asiat, antidopingtoiminta, kilpailumanipulaation torjunta sekä katsomoturvallisuuden ja -viihtyvyyden edistäminen. SUEK toteuttaa tehtävänsä koulutuksen, tutkimuksen, viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön keinoin. Se tekee laaja-alaista yhteistyötä niin kansallisten kuin kansainvälisten urheilutoimijoiden ja viranomaisten kanssa.

suek.fi | #puhtaastiparas | @SUEK_FINCIS

Tunne vastuusi

Suhtaudu aina
vakavasti ja toimi

Selkeät säännöt suojelevat kaikkia
ja auttavat puuttumisessa sekä
tilanteen käsittelyssä

Kysy neuvoa,
jos olet epävarma